

ATJAUNOJAMĀS ENERĢIJAS LIKUMS

I nodaļa

Vispārīgie noteikumi

1.pants. Likumā lietotie termini

1) **atjaunojamā enerģija** - enerģija, kas iegūta vai ražota no šādiem atjaunojamajiem nefosilajiem energoresursiem: vēja, saules, aerotermālā, ģeotermālā, hidrotermālā, ūdens un jūras enerģija, tai skaitā viļņu, paisuma un bēguma enerģija, hidroenerģija un biomasas enerģija, ūdeņraža tehnoloģiju ražotā enerģija, atkritumu poligonu un notekūdeņu attīrīšanas iekārtu gāzes un biogāzes enerģija, kā arī cieta sadzīves atkritumu dedzināšanas rezultātā iegūtā enerģija, izņemot biodegvielas ražošanai izmantotā enerģiju, kas iegūta no biomasas, ko regulē Biodegvielas likums.

2) **atjaunojamās enerģijas izmantošanas veicināšanas finanšu instrumenti** – visi finanšu instrumenti, tādi kā fondi, subsīdijas, nodokļu atlaides, kredīti, trešo personu sniegtais finansējums, enerģijas iepirkuma līgumi un citi līdzīgi līgumi, kurus valsts, pašvaldības vai privātas organizācijas vai fiziskas personas ir darījušas pieejamus tirgū, lai veicinātu atjaunojamās enerģijas izmantošanu, samazinātu atjaunojamās enerģijas izmaksas, palielinot tās pārdošanas cenu vai samazinot tās iegādes apjomu, kā arī tiešās cenu atbalsta shēmas;

3) **atjaunojamās enerģijas ražotnes operators** - komersants vai tā pilnvarots pārstāvis, kura īpašumā vai lietojumā ir ražotne, kas ražo atjaunojamo enerģiju;

4) **atjaunojamās enerģijas ražotņu reģistrs** – publiski pieejama valsts informācijas sistēma, kurā tiek reģistrētas un uzskaitītas visas atjaunojamās enerģijas ražotnes, to uzstādītās enerģijas jaudas;

5) **biogāzes sertifikāts** – elektronisks ieraksts sertifikātu reģistrā;

6) **biomasa** – lauksaimniecības, mežsaimniecības un saistīto nozaru, arī zivsaimniecības un akvakultūras produktu, bioloģiskas izcelsmes atkritumu un atlieku bioloģiski noārdāmas frakcijas (tostarp augu un dzīvnieku izcelsmes vielas), kā arī rūpniecības un sadzīves atkritumu bioloģiski noārdāmas frakcijas;

7) **centralizēta siltumapgāde vai centralizēta dzesēšana** - siltumenerģijas sadale, izmantojot tvaika, karsta ūdens vai atdzesētu šķidrums tīklu, kas savieno centrālo siltuma avotu ar vairākām ēkām vai vietām, telpu vai procesu sildīšanai vai dzesēšanai;

8) **decentralizēto atjaunojamās enerģijas iekārtu reģistrs** – pašvaldības uzturēta publiski pieejama valsts informācijas sistēma, kurā tiek reģistrētas un uzskaitītas visi pašvaldības teritorijā esošie lokālajās un individuālajās siltumapgādes sistēmās uzstādītie atjaunojamās enerģijas avoti un iekārtas;

9) **enerģijas bruto galapatēriņš** – enerģijas kopējais apjoms (vai daudzums), ko piegādā māsaimniecībām rūpniecībai, transporta nozarei, māsaimniecībām, pakalpojumu, lauksaimniecības, mežsaimniecības un zivsaimniecības nozarei, enerģijas patēriņš, kā arī elektroenerģijas un siltumenerģijas zudumi sadales un pārvades sistēmās;

10) **elektroenerģijas neto uzskaitē māsaimniecībās** – elektroenerģijas uzskaites metode, saskaņā ar kuru, māsaimniecības lietotāja patērētās elektroenerģijas apjoms tiek segts ar tā saražotās un tīklā nodotās elektroenerģijas apjomu konkrētā norēķinu periodā;

11) **fosilie energoresursi** – nafta un naftas produkti, arī sašķidrināta naftas gāze, dabasgāze, degakmens, degakmens gāze un eļļa, ogles un citi neatjaunojamie enerģijas resursi;

12) ģeotermālā enerģija – enerģija, kas siltumenerģijas veidā atrodas zem zemes garozas;

13) hidrotermālā enerģija – enerģija, kas siltumenerģijas veidā atrodas virszemes ūdeņos;

14) izcelsmes apliecinājums – elektronisks dokuments, ko izmanto kā pierādījumu galalietotājiem un elektroenerģijas tirgus dalībniekiem, ka noteikta enerģijas daļa vai daudzums ir saražota no atjaunojamiem energoresursiem;

15) jaudas komponente – daļa no piemaksas par elektroenerģijas pārdošanu, kas ražota no atjaunojamiem energoresursiem;

16) lietderīgā siltumenerģija – koģenerācijas iekārtā saražota siltumenerģija, ko atjaunojamās enerģijas ražotnes operators pārdod siltumenerģijas lietotājam par cenu, kas atbilst vienam no šādiem nosacījumiem:

a) ja siltumapgādes sistēmas operatora licences zonā ir tikai viens siltumenerģijas ražotājs, siltumenerģijas pārdošanas cenu ir noteicis vai apstiprinājusi Sabiedrisko pakalpojumu regulēšanas komisija (turpmāk – regulators);

b) ja siltumapgādes sistēmas operatora licences darbības zonā ir vairāk nekā viens siltumenerģijas ražotājs, siltumenerģijas pārdošanas cena nav zemāka par kurināmā izmaksām siltumenerģijas vienas vienības saražošanai katlumājā, ja izmanto to pašu kurināmā veidu, ko koģenerācijas iekārtā, un katlumājas neto lietderības koeficients nav mazāks par 92%, izmantojot gāzi vai šķidro kurināmo, un nav mazāks par 80%, izmantojot cieto kurināmo.

Gadījumā, ja atjaunojamās enerģijas ražotnes operators ir vertikāli integrēts un vienlaikus nodarbojas ar siltumenerģijas ražošanu, pārvadi un sadali, par lietderīgo siltumenerģiju atzīstama visa koģenerācijas iekārtā saražotā siltumenerģija. Lietderīgās siltumenerģijas apjomā neieskaita siltumenerģiju, kas saražota atsevišķos ūdenssildāmajos vai tvaika katlos.

17) piemaksa – šā likuma noteikts papildus maksājums par elektroenerģijas pārdošanu, kas ražota no atjaunojamiem energoresursiem;

18) SEG komponente – siltumnīcefekta gāzu komponenti ietveroša daļa no piemaksas par elektroenerģijas pārdošanu, kas ražota no atjaunojamiem energoresursiem.

2.pants. Likuma mērķi un uzdevumi

1) Likuma mērķi:

1) veicināt vietējās atjaunojamās enerģijas ražošanu, izmantošanu un eksportu;

2) noteikt stabilu ilgtermiņa investīciju vidi vietējās atjaunojamās enerģijas ražošanas, izmantošanas un eksporta atbalstam;

3) veicināt siltumnīcefektu izraisošu gāzu emisiju samazinošu tehnoloģiju izmantošanu.

(2) Likuma uzdevumi, lai sasniegtu izvirzītos mērķus:

1) līdz 2020.gadam atjaunojamās enerģijas īpatsvaru enerģijas bruto galapatēriņā paaugstināt vismaz līdz 40% un turpmāk to pakāpeniski palielināt;

2) veicināt atklātību un informācijas pieejamību enerģētikas nozarē;

3) noteikt pārvaldes kārtību atjaunojamās enerģijas ražošanai un izmantošanai;

4) noteikt atbalsta pasākumus vietējās atjaunojamās enerģijas ražošanai un patēriņam.

3.pants. Valsts mērķis atjaunojamās enerģijas patēriņam

Likuma uzdevumu izpildei valsts mērķis ir noteiktajos periodos (starpposmos) līdz 2020.gadam panākt sekojošu atjaunojamās enerģijas īpatsvaru enerģijas bruto galapatēriņā:

1) līdz 2012.gadam ne mazāk kā 34,08%;

2) līdz 2014.gadam ne mazāk kā 34,82%;

3) līdz 2016.gadam ne mazāk kā 35,93%;

4) līdz 2018.gadam ne mazāk kā 37,04%.

5) līdz 2020.gadam ne mazāk kā 40%.

4.pants. Atjaunojamās enerģijas monitorings

(1) Atjaunojamās enerģijas monitoringa mērķis ir nodrošināt valsts mērķa atjaunojamās enerģijas patēriņam sasniegšanas procesa un valsts rīcības plāna atjaunojamās enerģijas patēriņa veicināšanai izpildes kontroli. Kārtību, kādā darbojas atjaunojamās enerģijas monitoringa sistēma, kā arī kādā izveido un pārbauda atjaunojamās enerģijas jomas monitoringa sistēmu - vāc, apkopo un nodrošina publiski pieejamu informāciju, nosaka Ministru kabinets, ietverot šādu informāciju:

- 1) valsts vai pašvaldības atbalsta pasākumi un Eiropas Savienības fondu finansējuma piešķiršana atjaunojamās enerģijas izmantošanas un ražošanas veicināšanai, izņemot komercnoslēpumu;
- 2) atjaunojamās enerģijas izmantošana transporta nozarē un tās labvēlīgā ietekme uz vidi;
- 3) atjaunojamās enerģijas saražotais, patērētais un eksportētais daudzums;
- 4) Latvijā esošie fosilās un atjaunojamās enerģijas veidi, siltumapgādes sistēmas, koģenerācijas stacijas, atjaunojamās enerģijas ražotnes, enerģijas zudumi pārvades un sadales tīklos un piegādes sistēmās;
- 5) kura ļauj izvērtēt optimālu atjaunojamās enerģijas izmantošanu īpaši efektīvu tehnoloģiju un centralizētās siltumapgādes un dzesēšanas sistēmās, kā arī kuru var izmantot, plānojot, projektējot, būvējot un atjaunojot rūpnieciskās vai dzīvojamās zonas.

(2) Atjaunojamās enerģijas īpatsvara aprēķināšanas kārtību nosaka Ministru kabinets.

5. pants. Valsts rīcības plāns atjaunojamās enerģijas patēriņa veicināšanai

(1) Valsts rīcības plāns atjaunojamās enerģijas jomā (turpmāk – valsts rīcības plāns) ir valsts ilgtermiņa politikas plānošanas dokuments atjaunojamās enerģijas jomā.

(2) Valsts rīcības plānu sagatavo atbilstoši šā likuma 3.pantā noteiktajiem starpposmiem. Tajā nosaka un iekļauj:

- 1) mērķi atjaunojamās enerģijas īpatsvaram, ko patērē transporta, elektroenerģijas, siltumapgādes un dzesēšanas jomā 2020.gadā;
- 2) atjaunojamās enerģijas īpatsvara paaugstināšanas pasākumus, kurus transporta, elektroenerģijas, siltumapgādes un dzesēšanas jomā paredzēts īstenot, lai sasniegtu atjaunojamās enerģijas mērķa īpatsvaru enerģijas bruto galapatēriņā.

6. pants. Ziņošanas pienākums par valsts rīcības plānu un tā izpildes kontrole

(1) Atbildīgā ministrija informē Ministru kabinetu par valsts rīcības plāna iespējamo neizpildi un iesniedz priekšlikumus par nepieciešamajām izmaiņām valsts rīcības plānā, lai nodrošinātu šajā likumā noteikto mērķu sasniegšanu un uzdevumu izpildi.

(2) Atbildīgā ministrija šā likuma 3.pantā noteikto starpposmu noslēgumā sagatavo ziņojumu par valsts rīcības plāna īstenošanu un tās rezultātiem iepriekšējā periodā un nosūta to Ministru kabinetam līdz nākamā gada 1.martam.

(3) Ja valsts mērķi šā likuma 3.pantā ir zemāki par paredzēto, ne vēlāk kā līdz nākamā gada 30.jūnijam atbildīgā ministrija iesniedz Eiropas Komisijai jaunu valsts rīcības plānu, lai nodrošinātu šā likuma 2.panta otrās daļas 1.apakšpunktā noteiktā uzdevuma izpildi.

II nodaļa

Valsts un pašvaldību institūciju kompetence atjaunojamās enerģijas jomā

7.pants. Atjaunojamās enerģijas jomas vispārējā pārvalde

Atjaunojamās enerģijas jomas vispārējo pārraudzību un koordināciju valstī veic par enerģētikas nozari atbildīgā ministrija (iepriekš un turpmāk – atbildīgā ministrija), kā arī savas kompetences ietvaros šā likuma uzdevumu un valsts mērķu īstenošanas pārvalda Vides ministrija un Reģionālās attīstības un pašvaldību lietu ministrija.

8.pants. Atbildīgās ministrijas tiesības un pienākumi atjaunojamās enerģijas jomā

- (1) Atbildīgā ministrija izveido un pārrauga atjaunojamās enerģijas monitoringa sistēmu. Atbildīgajai ministrijai ir tiesības pieprasīt un saņemt no valsts pārvaldes iestādēm, kā arī normatīvajos aktos noteiktajā kārtībā no pašvaldībām, fiziskajām un juridiskajām personām informāciju, kas nepieciešama atjaunojamās enerģijas monitoringa sistēmas nodrošināšanai, tostarp informāciju par pasākumiem, kas veicina atjaunojamās enerģijas izmantošanu.
- (2) Atbildīgā ministrija vada normatīvo aktu projektu izstrādi valsts atjaunojamās enerģijas politikas īstenošanai, pārrauga valsts atjaunojamās enerģijas politikas īstenošanu.
- (3) Atbildīgā ministrija apkopo visu tās rīcībā esošo informāciju par pasākumiem, kas īstenoti, lai veicinātu atjaunojamās enerģijas izmantošanu, un, pamatojoties uz to, analizē valsts rīcības plāna izpildi, valsts mērķa sasniegšanas procesu un, ja nepieciešams, sagatavo šā likuma 5.pantā minētos grozījumus valsts rīcības plānā.
- (4) Atbildīgā ministrija izveido un pārrauga Atjaunojamās enerģijas monitoringa sistēmu.
- (5) Atbildīgā ministrija pastāvīgi sniedz sabiedrībai, Eiropas Savienības un starptautiskajām institūcijām informāciju par atjaunojamās enerģijas ražošanu un izmantošanu veicinošu pasākumu īstenošanu, apkopojot un atjaunojot to regulāri, bet ne retāk kā reizi ceturksnī.
- (6) Atbildīgā ministrija izsniedz un anulē izcelsmes apliecinājuma sertifikātus, izsniegtus atbilstoši atjaunojamās enerģijas veidam un atjaunojamās enerģijas ražošanas tehnoloģijas veidam Ministru kabineta noteiktajā kārtībā. Izcelsmes apliecinājuma sertifikātā iekļaujamo informāciju, izcelsmes apliecinājuma sertifikāta izsniegšanas (pēc enerģijas ražotāja pieprasījuma) kārtību nosaka Ministru kabinets.
- (7) Atbildīgā ministrija uztur siltumenerģijas sertifikātu un biogāzes sertifikātu reģistru. Siltumenerģijas sertifikātu un biogāzes sertifikātu reģistra izveidi, sertifikātu izdošanas kārtību nosaka Ministru kabinets.
- (8) Atbildīgā ministrija izstrādā pašvaldību atjaunojamās enerģijas rīcības plāna paraugu un publicē to savā mājas lapā internetā.
- (9) Šajā pantā noteikto uzdevumu nodrošināšanu atbildīgā ministrija var deleģēt privāto vai publisko tiesību subjektam valsts pārvaldes iekārtas likumā noteiktajā kārtībā.

9.pants. Pārvades sistēmas operatora kompetence

Pārvades sistēmas operators uztur atjaunojamās enerģijas ražotņu reģistru. Atjaunojamās enerģijas ražotņu reģistra saturu, izveides, uzturēšanas un informācijas apmaiņas kārtību, reģistra lietošanas, reģistra datu pieprasīšanas un saņemšanas kārtību un maksu, ja tāda paredzēta, par reģistra lietošanu un reģistra datu saņemšanu, kā arī reģistrēto atjaunojamās enerģijas ražotņu operatoru pienākumus un prasības, kas attiecināmas uz atjaunojamās enerģijas ražotnēm, nosaka Ministru kabinets.

10.pants. Vides ministrijas tiesības un pienākumi atjaunojamās enerģijas jomā

Vides ministrija veic biodegvielu un bioloģisko šķidro kurināmo siltumnīcefekta gāzu ietekmes aprēķinu. Ilgtspējības kritērijus dažādu veidu biodegvielai un bioloģiskajiem šķidrājiem kurināmajiem nosaka Ministru kabinets.

11.pants. Pašvaldību kompetence atjaunojamās enerģijas jomā

- (1) Pašvaldību darbību reglamentējošajos tiesību aktos noteiktās kompetences ietvaros, pašvaldības, izstrādājot pašvaldības teritorijas attīstības programmu un teritorijas plānojumu, nodrošina šā likuma nosacījumu ievērošanu, izvērtē pašvaldību teritoriālo plānojumu atbilstību šim likumam un valsts rīcības plānam, nepieciešamības gadījumā ierosinot grozījumus nacionālajā un plānošanas reģionu teritoriālajos plānojumos;
- (2) Pašvaldības atbilstoši šā likuma 3.pantā noteiktajiem starpposmiem iesniedz atbildīgajai ministrijai pašvaldības izstrādātu atjaunojamās enerģijas rīcības plānu, kas sagatavots,

atbilstoši atbildīgās ministrijas izstrādātam pašvaldības atjaunojamās enerģijas rīcības plāna paraugam.

(3) Kārtību, kādā vietējās pašvaldības teritorijas plānojumā kā sastāvdaļu iekļauj atjaunojamās enerģijas ražotņu objektu plānoto daudzumu un izvietojumu nosaka Ministru kabinets;

(4) Reģionālās attīstības un pašvaldības lietu ministrija šajā likumā norādītos vietējās pašvaldības teritoriālo plānojumu grozījumus publicē savā mājas lapā viena mēneša laikā no saņemšanas dienas;

(5) Pašvaldības uztur lokālo un individuālo siltumapgādes sistēmu, tajās uzstādīto atjaunojamo enerģijas avotu un iekārtu reģistru. Lokālo un individuālo siltumapgādes sistēmu, tajās uzstādīto atjaunojamo enerģijas avotu un iekārtu reģistra saturu, izveides, uzturēšanas un informācijas apmaiņas kārtību, reģistra lietošanas, reģistra datu pieprasīšanas un saņemšanas kārtību un maksu, ja tāda paredzēta, par reģistra lietošanu un reģistra datu saņemšanu, nosaka Ministru kabinets.

III nodaļa

Fizisko vai juridisko personu, kuru īpašumā vai lietojumā ir atjaunojamās enerģijas ražotne, kompetence

12.pants. Atjaunojamās enerģijas ražotnes operatora tiesības un pienākumi

(1) Atjaunojamās enerģijas ražotnes operatoram ir šādas tiesības:

1) atjaunojamās enerģijas ražotnes, kas ekspluatācijā ir nodotas vai rekonstruētas pēc 2011.gada 31.decembra, pārdodot siltumenerģiju, siltumenerģijas cenu nosaka patstāvīgi, nesaistot ar elektroenerģijas cenu. Noteiktā siltumenerģijas cena nedrīkst pārsniegt etalona cenu, kas tiek aprēķināta, izmantojot šādu formulu:

$$P_{silt} = \frac{P_{izm}}{k_{liet}} \times 2,2$$

P_{silt} – maksimāli pieļaujamā atjaunojamās enerģijas ražotnes operatora noteiktā siltumenerģijas cena (Ls/MWh);

P_{izm} – koģenerācijas stacijā izmantotā kurināmā cena (Ls/MWh);

k_{liet} – lietderības koeficients līdz 2015.gada 31.decembrim ir fiksēts lielums - 0,85;

2) Atjaunojamās enerģijas ražotnes operatoram ir tiesības saņemt izcelsmes apliecinājumu par atjaunojamās enerģijas vienību;

3) Atjaunojamās enerģijas ražotnes operatoram ir tiesības saņemt pieslēgumu sadales tīkliem un tiesības uz iekļaušanu pretendentu reģistrā pieslēgumam sadales tīkliem.

(2) Ja atjaunojamās enerģijas ražotne var vienlaikus pretendēt uz Elektroenerģijas tirgus likuma 28., 28.¹, 29., 29.¹ un 30.pantā noteikto tiesību izmantošanu un šā likuma noteikto tiesību izmantošanu, atjaunojamās enerģijas ražotnes operators pēc savas izvēles var izmantot tikai vienas no minēto likumu piešķirtajām tiesībām.

(3) Atjaunojamās enerģijas ražotnes operatoram ir pienākums veikt no atjaunojamiem energoresursiem saražotās enerģijas uzskaiti un sniegt atbildīgai ministrijai pieprasīto informāciju.

(4) Atjaunojamās enerģijas ražotnes operatoram, kas izmanto šā likuma 10.pantā paredzētos atjaunojamās enerģijas izmantošanas veicināšanai paredzētos finanšu instrumentus, ir šādi pienākumi:

1) nodrošināt pieeju dokumentu oriģināliem;

2) ražojot enerģiju no biodegvielas un bioloģiskajiem šķidrājiem kurināmajiem, ņemt vērā ilgtspējības kritērijus.

3) ražojot enerģiju koģenerācijā, atjaunojamās enerģijas ražotnes operators, kurš elektroenerģijas ražošanā izmanto biomasu vai biogāzi, 50% no saražotā siltumenerģijas daudzuma, kas paliek pāri pēc tās izmantošanas ražotnes pašas vajadzībām, pārdod vai efektīvi izmanto komercdarbībā.

13.pants. Fizisko un juridisko personu, kuru īpašumā vai lietojumā ir decentralizētās atjaunojamās enerģijas ražotne, tiesības un pienākumi

Fiziskās un juridiskās personas, kuru īpašumā vai lietojumā ir lokālās un individuālās siltumapgādes sistēmas, tajās uzstādītie lokālie un individuālie enerģijas avoti un iekārtas, kurās enerģijas ražošanai tiek izmantoti atjaunojamie energoresursi, Ministru kabineta noteiktajā kārtībā sniedz informāciju pašvaldībām par izmantotajiem enerģijas resursiem un saražoto un patērēto enerģiju.

14.pants. Licencēta energoapgādes komersanta, kuru īpašumā vai lietojumā ir centralizēta atjaunojamās enerģijas ražotne, tiesības un pienākumi

Licencēts energoapgādes komersants, kura īpašumā vai lietojumā ir siltuma avots, kurā siltumenerģija tiek ražota un nodota centralizētās siltumapgādes sistēmā, nodrošina, ka tie siltuma avoti, kas ekspluatācijā nodoti vai rekonstruēti pēc 2012.gada, daļu no siltumenerģijas saražo no atjaunojamiem energoresursiem.

IV nodaļa

Atjaunojamās enerģijas patēriņa veicināšanas pasākumi elektroapgādē

15.pants. Atjaunojamās enerģijas izmantošanas veicināšanai paredzētie finanšu instrumenti

Ir šādi atjaunojamās enerģijas izmantošanas veicināšanai paredzētie finanšu instrumenti:

- 1) piemaksa;
- 2) publiskajam tirgotājam noteikts pienākums iepirkt Latvijas Republikas teritorijā ražotu atjaunojamo elektroenerģiju;
- 3) atbalsta mehānismi komersantiem, kas patērē atjaunojamo enerģiju, veicinot šajā likumā noteikto valsts mērķu sasniegšanu;
- 4) starpvalstu sadarbības pasākumi;
- 5) Eiropas Savienības fondu piešķirtā finansējuma novirzīšana atjaunojamās enerģijas ražošanai un patēriņam;
- 6) citi atjaunojamās enerģijas veicināšanas pasākumi, kas tiek noteikti saskaņā ar likumiem, nodokļiem, publisko iepirkumu, sabiedrisko iepirkumu, nozares tarifu regulējumu, kredītēšanu, valsts galvojumu vai citās jomās.

16.pants. Piemaksa atjaunojamai elektroenerģijai

(1) Piemaksas piemērošanā ievēro sekojošus pamatprincipus:

1) Tiesības saņemt piemaksu ir tikai atjaunojamai elektroenerģijai. Ja atjaunojamās enerģijas ražotnē izmanto arī citus kurināmā veidus, ražotni aprīko ar mērierīču sistēmu, kas ļauj atsevišķi uzskaitīt katra veida kurināmā patēriņu. Ja atjaunojamā elektroenerģija veido vismaz 90% no ražotnē patērētā kurināmā apjoma, tad pieņem, ka visa ražotnē saražotā elektroenerģija ir iegūta no atjaunojamiem energoresursiem. Ražotnē saražotās elektroenerģijas apjomu gadā apjomu nosaka, izmantojot šādu formulu:

$$E_{AER} = E \times \frac{B_{AER} \times q_{AER}}{\sum (B_i \times q_i)}, \text{ kur}$$

E_{AER} – ražotnē saražotās atjaunojamās elektroenerģijas apjoms gadā (MWh);

E – kopējais ražotnē saražotais elektroenerģijas apjoms gadā (MWh);

B_{AER} – ražotnē patērētais atjaunojamo energoresursu apjoms gadā (t vai m^3);

q_{AER} – ražotnē patērēto atjaunojamo energoresursu siltumspēja (MWh/t) vai (MWh/ m^3);

B_i – ražotnē patērētais viena noteikta veida kurināmā apjoms gadā (t vai m^3);

q_i – ražotnē patērētā viena noteikta veida kurināmā siltumspēja (MWh/t) vai (MWh/ m^3).

2) Piemaksu var saņemt atjaunojamās enerģijas ražotnes operators, kas elektroenerģiju ražo Latvijas Republikas teritorijā atjaunojamās enerģijas ražotnē, kuras uzstādītās elektriskās jaudas izmantošanas stundu skaits nav mazāks par 3000 stundām gadā. To aprēķina, izmantojot šādu formulu:

$$T_{MAX} = \frac{E_{AER}}{P}, \text{ kur}$$

T_{MAX} – ražotnē uzstādītās elektriskās jaudas izmantošanas stundu skaits (h);

E_{AER} – ražotnē saražotais atjaunojamās elektroenerģijas apjoms gadā, kuru nosaka atbilstoši šī panta pirmās daļas 1.punktam(MWh);

P – ražotnes uzstādītā elektriskā jauda, kas atbilst ražotnē uzstādīto elektroenerģijas ražošanas iekārtu izgatavotāja noteikto bruto jaudu summai (MW).

3) Piemaksu var saņemt atjaunojamās enerģijas ražotnes operators, kurš pārdod atjaunojamo elektroenerģiju 15 gadus no dienas, kad ražotne ir nodota ekspluatācijā un ir uzsākta elektroenerģijas ražošana un pārdošana;

4) piemaksu aprēķina, ņemot vērā elektrostacijas ekspluatācijā nodošanas dienu un sāk maksāt no brīža, kad tiek uzsākta elektroenerģijas pārdošana;

5) piemaksas daļu SEG komponenti atjaunojamās enerģijas ražotnes operatoram maksā pārvades sistēmas operators par katrā iepriekšējā kalendārā mēnesī saražoto un tīklā nodoto elektroenerģiju;

6) piemaksas daļu jaudas komponenti atjaunojamās enerģijas ražotnes operatoram maksā pārvades sistēmas operators par ražotnē uzstādīto jaudu reizi mēnesī, sadalot gada maksājumu divpadsmit vienādās daļās;

7) pārvades sistēmas operatoram radītās izmaksas proporcionāli elektroenerģijas patēriņa apjomam tiek iekļautas pārvades tarifā;

8) izmaksu segšanas aprēķina metodiku nosaka regulators;

9) pārvades sistēmas operators maksā piemaksu atjaunojamās enerģijas ražotnes operatoram pamatojoties uz sistēmas operatora un atjaunojamās enerģijas ražotnes operatora vai tā pilnvarotas personas līgumu.

(2) Piemaksu veido jaudas komponentes un SEG komponentes summa:

1) jaudas komponente tiek maksāta, ņemot vērā iepriekšējā gadā ražotnē uzstādīto elektrisko jaudu. Atjaunojamās enerģijas ražotnes ekspluatācijas pirmajā gadā maksājamā jaudas komponente tiek maksāta Ministru kabineta noteiktajā apmērā. Sākot ar 2016.gada 1.janvāri „jaudas komponenti” aprēķina, izmantojot šādu formulu:

$$C_J = (224\,458 / T_{MAX}) \times e, \text{ kur}$$

C_J – jaudas komponente par ražotnē uzstādīto elektrisko jaudu (Ls/MWh);

T_{MAX} – ražotnē uzstādītās elektriskās jaudas izmantošanas stundu skaits (h);

e – Latvijas Bankas noteiktais Eiropas Savienības vienotais valūtas kurss pret latu dienā, kad izrakstīts rēķins par elektroenerģiju.

2) SEG komponenti sākot ar 2016. gada 1. janvāri aprēķina, izmantojot šādu formulu:

$$C_{SEG} = (1 \text{ MWhe} + \Delta \text{zud MWhe}) / \eta \times (\text{CO}_2 \text{ emisiju faktors oglēm}) \times \text{CO}_2 \text{ kvotas cena}$$

(3) Piemaksu nesaņem hidroelektrostacijas, kuru jauda ir lielāka par pieciem megavatiem.

17.pants. Iepirkuma pienākums

(1) Atjaunojamās enerģijas ražotnes operators var pārdot elektroenerģiju publiskajam tirgotājam, ja atjaunojamās enerģijas ražotnes operatora un ar to saistīto uzņēmumu visu īpašumā vai lietojumā esošo ražotņu uzstādītā kopējā jauda ir mazāka par 500 kilovatiem.

(2) Publiskais tirgotājs iepērk atjaunojamo elektroenerģiju no atjaunojamās enerģijas ražotnes operatora, kura īpašumā vai lietojumā ir atjaunojamās enerģijas ražotne ar uzstādīto jaudu, kas ir mazāka par 500 kilovatiem, pamatojoties uz savstarpēji noslēgto līgumu, kurš publiskā tirgotāja licences anulēšanas vai licences termiņa izbeigšanas gadījumā pāriet publiskā tirgotāja tiesību un pienākumu pārņēmējam, saglabājot līguma nosacījumus.

(3) Šā panta pirmajā daļā minētais atjaunojamās enerģijas ražotnes operators var pārdot atjaunojamo elektroenerģiju 15 gadus no elektroenerģijas ražošanas uzsākšanas par cenu, ko nosaka regulators.

(4) Šā panta trešajā punktā minēto cenu aprēķina regulators, ņemot vērā pārvades sistēmas operatora sniegto informāciju par iepriekšējā mēneša vidējo elektroenerģijas iepirkuma cenu.

(5) Nosacījumus elektroenerģijas ražošanai, izmantojot atjaunojamās energoresursus, kā arī kritērijus ražotāju kvalifikācijai šā panta pirmajā daļā noteikto tiesību saņemšanai un kārtību, kādā var atteikties no tām, elektroenerģijas iepirkuma pienākuma īstenošanas un uzraudzības kārtību un izmaksu segšanas kārtību nosaka Ministru kabinets.

18.pants. Izmaksu attiecināšana

(1) Publiskais tirgotājs atsevišķi uzskaita Elektroenerģijas tirgus likuma 29.pantā, 30.panta pirmajā, 30.panta 1.¹ un 30.panta otrajā daļā un šā likuma noteiktajā kārtībā iepirktais elektroenerģijas apjoms un izmaksas. Šo iepirkuma izmaksas sedz visi galalietotāji proporcionāli savam elektroenerģijas patēriņam, pērkot no publiskā tirgotāja noteiktu daļu atjaunojamās elektroenerģijas vai kompensējot publiskā tirgotāja izdevumus. Iepirkuma pienākuma izmaksu attiecināšanas aprēķina metodiku nosaka regulators.

(2) Pārvades sistēmas operators atsevišķi uzskaita šā likuma noteiktajā kārtībā samaksāto piemaksu izmaksas. Šīs piemaksu izmaksas sedz visi Latvijas elektroenerģijas galalietotāji proporcionāli savam elektroenerģijas patēriņam, kompensējot pārvades sistēmas operatora izdevumus. Piemaksu izmaksu attiecināšanas aprēķina metodiku nosaka regulators.

19.pants. Nosacījumi atjaunojamās enerģijas ražotnes pieslēgšanai pārvades un sadales elektrotīkliem

(1) Sistēmas operators nodrošina:

1) atjaunojamās elektroenerģijas pārvadi un sadali;

2) atjaunojamās enerģijas ražotnes pieslēgšanu elektroenerģijas pārvades vai sadales tīklam pieslēguma vietā, kurā tas ir iespējams atbilstoši pamatotām tehniskajām prasībām un ekonomiski pamatotām izmaksām.

(2) Sistēmas operators nodrošina atjaunojamās enerģijas ražotnes pieslēgumu arī tad, ja pieslēgums ir iespējams tikai optimizējot vai pārbūvējot tīklu, kā arī palielinot jaudu.

(3) Sistēmas operators sedz pieslēguma izmaksas, kurās ietilpst nepieciešamās izmaksas par ražotnes pieslēgšanu savienojuma punktā, tīkla optimizāciju, pārbūvi vai kapacitātes palielināšanu, kā arī par piegādātās un saņemtās elektroenerģijas uzskaiti nepieciešamajām

mērīšanas iekārtām. Pieslēguma izmaksās neietilpst līniju un kabeļu būvniecība no ražotnes līdz pieslēguma savienojuma punktam.

(4) Sistēmas operators sedz iepriekšējā šī panta daļā minētās pieslēguma izmaksas, ja atjaunojamās enerģijas ražotnes operators ražo elektroenerģiju ar atbildīgās ministrijas atļaujā par elektroiekārtas uzstādīšanu vai jaudas ieviešanu vai palielināšanu norādīto jaudu; tomēr gadījumā, ja minētā jauda ir mazāka, sistēmas operatoram ir tiesības samazināt kompensāciju par pieslēguma izmaksām. Kompensācijas samazinājuma apmērus un kārtību nosaka regulatora apstiprināta metodika.

(5) Regulators apstiprina šā panta trešajā daļā norādīto pieslēgumu izmaksu segšanas kārtību, nosakot, ka:

1) ražotnēm ar uzstādīto elektrisko jaudu līdz 500 kW (ieskaitot), pieslēguma izmaksas sistēmas operators sedz pilnā apmērā divu gadu laikā no dienas, kad ražotne ir nodota ekspluatācijā un ir uzsākta elektroenerģijas ražošana un pārdošana;

2) ražotnēm ar uzstādīto elektrisko jaudu no 500 kW līdz 1MW (ieskaitot), pieslēguma izmaksas sistēmas operators sedz pilnā apmērā piecu gadu laikā no dienas, kad ražotne nodota ekspluatācijā un ir uzsākta elektroenerģijas ražošana un pārdošana;

3) ražotnēm ar uzstādīto elektrisko jaudu no 1 MW līdz 5 MW (ieskaitot), pieslēguma izmaksas sistēmas operators sedz 50% apmērā piecu gadu laikā no dienas, kad ražotne nodota ekspluatācijā un ir uzsākta elektroenerģijas ražošana un pārdošana;

4) ražotnēm ar uzstādīto elektrisko jaudu, kas ir lielāka par 5 MW, pieslēguma izmaksas par pieslēgumu elektroietaišu piederības robežas vietā sedz atjaunojamās enerģijas ražotnes operators;

(6) Sistēmas operatoram ir pienākums sākt maksāt atjaunojamās enerģijas ražotnes operatora pieslēgšanas izmaksas pārvades vai sadales sistēmai sešu mēnešu laikā no dienas, kad ražotne nodota ekspluatācijā un ir uzsākta elektroenerģijas ražošana un pārdošana.

(7) Pārvades un sadales sistēmas operators, saskaņā ar regulatora apstiprinātajiem „Sistēmas pieslēguma noteikumiem elektroenerģijas sistēmas dalībniekiem”, publicē instrukciju tehnisko noteikumu izstrādei, kuros pārvades un sadales sistēmas operators detalizēti nosaka tehniskās prasības un nosacījumus, kas jāievēro, lai pārvades un sadales sistēmai pieslēgtu jaunu ražotni vai palielinātu slodzi. Pārvades un sadales sistēmas operators pieslēdz jaunu ražotni pārvades vai sadales sistēmai vai palielina slodzi, ja atjaunojamās enerģijas ražotnes operators iesniedz pārvades un sistēmas operatoram tehniskos noteikumus, kas izstrādāti atbilstoši pārvades un sadales sistēmas operatora izdotajai instrukcijai.

20.pants. Elektroenerģijas sadales tīklu pieslēguma veidošanas pamatprincipi

(1) Sadales sistēmas operators uztur pretendentu reģistru pieslēguma sadales tīkliem, kurš ir publiski pieejams sadales sistēmas operatora mājas lapā internetā un sistēmas operatoram ir pienākums katru mēnesi atjaunot reģistrā iekļauto informāciju. Pieslēguma sadales tīkliem pretendentu reģistra saturu, izveides, uzturēšanas un informācijas apmaiņas kārtību nosaka Ministru kabinets.

(2) Sistēmas operators nodrošina elektroenerģijas sadales tīklu attīstības projektu apspriešanu ar tīkla pieslēguma pretendentiem.

21.pants. Atjaunojamās elektroenerģijas patēriņa veicināšana mājāsaimniecībās

(1) Lai veicinātu atjaunojamās elektroenerģijas ražošanu un patēriņu mājāsaimniecībās, Ministru kabinets izstrādā elektroenerģijas neto uzskaites noteikumus mājāsaimniecības lietotājiem, ievērojot šādus nosacījumus:

1) elektroenerģijas neto uzskaiti var izmantot mājāsaimniecības lietotāji, kam pieder vai kuru lietošanā ir viena vai vairākas elektroenerģijas ražošanas iekārtas, kur elektroenerģijas

ražošanai tiek izmantota saules vai vēja enerģija, hidroenerģija, biomas, ģeotermālā enerģija, biogāze un ūdeņraža tehnoloģijas;

2) elektroenerģijas neto uzskaitē tiek ieskaitīta mājsaimniecības saražotā atjaunojamā elektroenerģija, kas nepārsniedz 120% no mājsaimniecības ikgadējā elektroenerģijas pašpatēriņa;

3) mājsaimniecības lietotāja saražoto atjaunojamo elektroenerģiju, kuras apmērs nepārsniedz šī panta pirmās daļas 2.punktā minēto, publiskais tirgotājs iepērk par vidējo elektroenerģijas cenu saistītajiem lietotājiem;

4) elektroenerģijas neto uzskaitē var tikt iekļauti arī citi mājsaimniecības lietotāja elektroenerģijas uzskaites mēraparāti pie publiskā tirgotāja;

5) mājsaimniecības lietotāja saražotās atjaunojamās elektroenerģijas pārpalikumu publiskais tirgotājs iepērk par vienošanās cenu;

6) publiskais tirgotājs nav tiesīgs piemērot atšķirīgus tarifus un maksājumus mājsaimniecības lietotājam, kas izmanto elektroenerģijas neto uzskaiti, salīdzinājumā ar mājsaimniecības lietotāju, kas to neizmanto;

7) regulators ir tiesīgs apsekot mājsaimniecības lietotāju atjaunojamās elektroenerģijas ražošanas iekārtu un pārliecināties par tās atbilstību normatīvajos aktos noteiktajām prasībām.

V nodaļa

Atjaunojamās enerģijas patēriņa veicināšanas pasākumi siltumapgādē

22.pants. Atjaunojamās enerģijas patēriņa veicināšana siltumapgādē

(1) Siltumenerģijas ražotne, kas nodota ekspluatācijā vai rekonstruēta pēc 2012.gada 1.janvāra un, kurās saražoto siltumenerģiju nodod centralizētās siltumapgādes sistēmās, noteiktu daļu siltumenerģijas ražo, izmantojot atjaunojamus energoresursus.

(2) Atjaunojamās enerģijas izmantošanas prasības licencēta energoapgādes komersanta lietojumā esošām siltumenerģijas ražotnēm, kurā saražotā siltumenerģija tiek nodota centralizētās siltumapgādes sistēmā, un to atbilstības pārbaudes kārtību nosaka Ministru kabinets.

VI nodaļa

Biogāzes ražošanas veicināšana

23.pants. Biogāzes sertifikāti

(1) Biogāzes ražotājam ir tiesības saņemt biogāzes sertifikātu, izņemot gadījumus, kad biogāzes pārstrādes procesā tiek ražota elektroenerģija, kura tiek pārdota publiskajam tirgotājam par šajā likumā noteikto tarifu.

(2) Biogāzes sertifikātu piešķiršanas, izmantošanas un anulēšanas kārtību nosaka Ministru kabinets, ar nosacījumu, ka viens biogāzes sertifikāts tiek izsniegt par vienu megavatstundu.

24.pants. Biogāzes piekļuve pie dabasgāzes tīkliem

Ministru kabinets nosaka prasības biogāzes bagātināšanai līdz dabasgāzes kvalitātei, lai atļautu tās piekļuvi un iekļaušanu dabasgāzes tīklā.

VII nodaļa

Dalība valstu kopējos projektos

25.pants. Sadarbības veidošanas pamatprincips

Latvijas teritorijā saražoto atjaunojamo enerģiju drīkst tirgot ārpus Latvijas teritorijas tikai tādā gadījumā, ja atbildībā ministrija ir konstatējusi, ka attiecīgajā laika posmā ir pilnībā izpildīti šī likuma 3.pantā noteiktie katra perioda (starpposma) mērķi un 2.panta otrās daļas 2.punktā noteiktais uzdevums.

26.pants. Dalība starptautiskajā atjaunojamās enerģijas tirdzniecībā

(1) Saņemot citas valsts piedāvājumu vai pēc atbildīgās ministrijas ierosinājuma Ministru kabinets pieņem lēmumu par starpvalstu sadarbību atjaunojamās enerģijas tirdzniecībā.

(2) Atbildīgā ministrija risina pārrunas saistībā ar līguma par starpvalstu sadarbību noslēgšanu un sagatavo līguma projektu. Līguma projektā obligāti iekļaujami noteikumi par atjaunojamās enerģijas veidu, apjomu, cenu un maksāšanas kārtību.

(3) Ministru kabinets apstiprina starpvalstu sadarbības līguma projektu.

27.pants. Starpvalstu sadarbības īstenošana atjaunojamās enerģijas jomā

(1) Kārtību, kādā īsteno starpvalstu sadarbības projektus, obligāti iekļaujot noteikumus par starpvalstu sadarbības projektu iesniegumu sagatavošanu un apstiprināšanu, projektu ieviešanu un uzraudzību, nosaka Ministru kabinets.

(2) Latvijas Republikā reģistrēto juridisko personu ārvalstīs iesniegto starpvalstu sadarbības projektu apstiprināšanu nodrošina atbilstoši Latvijas Republikas un citu valstu noslēgtajiem saprašanās memorandiem vai Latvijas Republikas un citu valstu noslēgtajiem starpvalstu līgumiem par kopīgu sadarbības projektu īstenošanu.

Pārejas noteikumi

1. Elektroenerģijas ražotāji, kas elektroenerģijas ražošanai izmanto atjaunojamās energoresursus un darbību uzsākuši pirms šā likuma stāšanās spēkā, pārdod elektroenerģiju publiskajam tirgotājam atbilstoši tiem nosacījumiem par darbības režīmu, iepirkuma termiņiem un cenas noteikšanas mehānismiem, kādi uz tiem attiecas šā likuma spēkā stāšanās brīdī.

1. Šā likuma 16. panta otrās daļas 1.punkta noteiktā jaudas komponente ir līdz 2015.gada 31.decembrim ir fiksēts lielums un ir 32,9 Ls/MWh.

2. Šā likuma 16. panta otrās daļas 2.punkta noteiktā SEG komponente ir līdz 2015.gada 31.decembrim ir fiksēts lielums un ir 17,4 Ls/MWh.

3. Līdz 2015.gada 31.decembrim atbildīgā ministrija var ierosināt pārskatīt šā likuma 16.panta otrajā daļā noteikto komponentu apjomu.

4. Ministru kabinets līdz *2011.gada 1.jūlijam* izdod šā likuma 4.panta pirmajā un otrajā daļā, minētos Ministru kabineta noteikumus.

5. Ministru kabinets līdz *2011.gada 1.jūlijam* izdod šā likuma 8.panta, sestajā, septītajā un astotajā daļā minētos Ministru kabineta noteikumus.

6. Ministru kabinets līdz *2011.gada 1.jūlijam* izdod šā likuma 9.pantā, 10.pantā un 11.panta trešajā un piektajā daļā minētos Ministru kabineta noteikumus.

7. Ministru kabinets līdz *2012.gada 1.janvārim* izdod šā likuma 13.pantā un 16.panta otrās daļas pirmajā punktā minētos Ministru kabineta noteikumus.

8. Sabiedrisko pakalpojumu regulēšanas komisija līdz *2011.gada 1.martam* apstiprina 16.panta pirmās daļas 8.punktā minēto metodiku.

9. Ministru kabinets līdz *2011.gada 1.martam* izdod šā likuma 17.panta piektajā daļā minētos Ministru kabineta noteikumus.

10. Sabiedrisko pakalpojumu regulēšanas komisija līdz *2011.gada 1.martam* apstiprina 18.panta otrajā daļā un 19.panta ceturtajā daļā minētās metodikas.

11. Sistēmas operators līdz *2011.gada 1.martam* izstrādā šā likuma 19.panta sestajā daļā minēto instrukciju.
12. Ministru kabinets līdz *2011.gada 1.martam* izdod šā likuma 20.panta pirmajā daļā, 21.panta pirmajā daļā, 22.panta otrajā daļā, 24.pantā minētos Ministru kabineta noteikumus.
13. Ministru kabinets līdz *2014.gada 1.martam* izdod šā likuma 23.panta otrajā daļā un 27.pantā minētos Ministru kabineta noteikumus.
14. Ministru kabinets līdz 2011.gada 31.decembrim apstiprina 24.pantā minētos noteikumus, kas stājas spēkā ne vēlāk kā 2011.gada 31.decembrī.
15. Pašvaldības līdz 2011.gada 1.jūlijam izvērtē vietējās pašvaldības teritoriālā plānojuma atbilstību šim likumam un valsts rīcības plānam un papildina vietējās pašvaldības teritoriālo plānojumu ar atjaunojamo enerģiju ražošanu plānoto daudzumu un izvietojumu;
16. Līdz 2011. gada 1. janvārim ir spēkā *2010.gada 16.marta* Ministru Kabineta noteikumi Nr.262 „Noteikumi par elektroenerģijas ražošanu, izmantojot atjaunojamus energoresursus, un cenu noteikšanas kārtību”.

Informatīva atsauce uz Eiropas Savienības direktīvām

Likumā iekļautas tiesību normas, kas izriet no Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 2009/28/EK par atjaunojamo energoresursu izmantošanas veicināšanu un ar ko groza un sekojoši atceļ Direktīvas 2001/77/EK un 2003/30/EK.